

Az alosztályoknál előforduló káreseteknél eljárás

Ebben a cikkben azon káresetekkel kívánok foglalkozni, melyek a csapat mindennapi életében gyakoriak és a hozzá nem értésből, közömbösségből, hanyagságból a honvédségre, vég-eredményben pedig az áldozatot hozó dolgozó népre, súlyos megterhelést jelentenek.

1. A H. M.-ba felterjesztett káriratokból megállapítható, hogy a kárügyek kivizsgálása késői és hiányos, nem terjed ki minden részletre. Az utólagos felderítés pedig sok felesleges munkát ad és legtöbbször eredménytelen marad.

2. A kivizsgálásnak részletesnek kell lennie. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a jegyzőkönyvekben regényeket kell írni, hanem azt, hogy az ügyre vonatkozó minden lényeges részletet teljesen fel kell deríteni.

3. Az ügyben érintett minden személy szerepét meg kell vizsgálni. Pontosán meg kell állapítani, hogy:

- a) ki az a személy, aki a kár közvetlen okozója,
- b) kik azok a személyek, akiknek az esetleges mulasztása a kár keletkezését lehetővé tette.

4. A károk legtöbbször megállapíthatólag azért keletkezett, mert az anyagi fegyelem hiányzik. Minden parancsnok, ellenőrzésre hivatott közeg elsőrendű kötelessége az anyagi fegyelem megteremtése, fenntartása. A legkisebb elnézés is igen súlyos károk keletkezésének csirája lehet.

Anyagi fegyelem a helyes gazdálkodás alapja.

Aki mulasztást követett el, annak bűnhődnie kell.

A parancsnoknak *nemcsak joga, hanem kötelessége is* minden mulasztást megbüntetni, sőt ha úgy látja, hogy az anyagi fegyelem megszilárdítása céljából ez szükséges, akár *a bűnvádi eljárás megindítására is intézkedni.*

5. Remélem, hogy cikkemmel a bajtársaknak általános képet tudok adni arról, hogy miként cselekedjenek akkor, ha valamilyen honvédségi anyag elvész, megrongálódik stb.

A felhívott néhány példával az anyagot használók és az ellenőrzésre hivatottak helyes, illetve helytelen magatartását szeretném bemutatni. Az ilyen és hasonló tárgyú cikkek azonban csak akkor érik el a kívánt célt, ha azokat oktatás tárgyává is teszik, megszívlelik, alkalmazzák és alkalmaztatják is.

6. Az anyagot használók (honvéd és egyéb bajtársak) viszonya az anyaghoz:

A G—54. Utasítás 6. §-a szerint az anyagot használó egyén személyes felelőssége mellett köteles a rábízott mindenemű honvédségi anyagot kíméletesen és rendeltetésszerűen használni, teljes mennyiségben megőrizni és az esetleg keletkezett veszteséget, károsodást, közvetlen előjárója útján, az alosztály parancsnokának jelenteni.

A fentieket gyakorlati példával magyarázom:

a) Személyes felelősség annyit jelent, hogy az anyagot használó egyén a használatára kiadott honvédségi anyagot önhatalmúlag senkinek át nem adhatja. Ilyen eset: a kerékpáros hírvívő a neki kiadott honvédségi kerékpárt nem adhatja át a bajtársának, még kevésbé egy polgári ismerősének kerékpározás céljából. Ha mégis megtette, mulasztást követett el és az esetleg előforduló, keletkezett károkat megtéríteni tartozik. Ezenkívül még meg is fenylík.

b) Kíméletes használat alatt az anyag mikénti használatára vonatkozó szabályok betartását kell érteni. Ilyen: elrendelik, hogy a honvédségi gépkocsival csak 60 km-es legnagyobb sebességgel szabad haladni; ezt a gk. vez. nem tartja be és a nagy sebesség miatt a kanyar előtt nem tud kellően lassítani, a személygépkocsi felborul.

A balesetből 2000.— Ft összegű kár keletkezik. Ezt a gk. vezető megtéríteni tartozik, sőt ellene a bűnvádi eljárást is meg kell indítani.

Másik példa: A személygépkocsival 80 km-es sebességgel halad a gk. vezető. Utellenőrző járört előz, mely 60 km-es sebességgel halad. A jör azonnal megállapítja, hogy a személygépkocsi a megengedettnél gyorsabban halad.

Ebben az esetben a jör. megelőzi a személygépkocsit, megállítja, a vezetőt kioktatja, felírja, feljeleníti. Ennek következtében a gk. vezetőt megfenyítik, vagy ha polgári személy, esetleg elbocsátják. Ez a fenyítés kettős célt szolgál.

I. A vezető bűnhődik azért, mert az előírásokat és szabályokat nem tartotta be és mert a gk-t kíméletlenül használta és így a gk. anyag felesleges kopását, tehát a gumik és egyéb alkatrészek időelőtti cserélését okozta.

II. A fenyítések és büntetések alkalmazásával az ilyen szabálytalanságok számát — mint megelőző rendszabállyal — csökkentjük.

Egy másik példa: A ruházatot és a lábbelit idejében le kell adni javításba, mert különben annyira tönkremegy, hogy nehéz kijavítani, és idő előtt ki kell selejtezni. Aki ezt nem teszi és nem ellenőrzi, az mulasztást követ el.

c) A rendeltetésszerű használat alatt azt kell érteni, hogy a használatra kiadott honvédségi anyagot csak arra a célra szabad használni, amire szolgál.

Például: a szuronyt nem szabad használni feszítésre, fahasogatásra, a tábori takarót szőnyeg gyanánt, a sátorlapot kenyér-felvételezésre, a kimenő ruhát napi foglalkozás alatt, stb.

Aki ezt nem tartja be, az mulasztást követ el, de az is, aki ezt megengedi, vagy eltűri.

d) Teljes mennyiségben megőrizni annyit jelent, mint az átvett anyagra úgy vigyázni, hogy az számszerint mindig meglegyen.

Példa: Egy bajtárs szabadsága alatt látogatóban járt az ismerőseinél. Jól szórakoztak, melegük volt és ezért a lakás ajtaját kinyitották. Ezáltal alkalmat adtak arra, hogy az élelmes tolvaj a nyitott ajtón át az őrizetlenül hagyott köpenyt elemelhesse. A tettes nem került elő, a bajtárs köpeny nélkül vonult be. Amikor felelősségre vonták, azt jelentette, hogy ő nem követett el mulasztást.

A fentiekből megállapítható, hogy a bajtárs mulasztást követett el (gondatlanság), mert a lakás ajtaját kinyitva lehetővé tették, hogy a honvédség tulajdonát képező köpenyt valaki elidegenítse.

e) *A keletkezett kárt, rongálódást, a felfedezés után azonnal jelenteni kell a raj- (szakasz- és szoba-) parancsnoknak, alosztály szolgálatvezetőnek és tovább az alosztályparancsnoknak.*

Ha valamilyen kár keletkezik, igen fontos annak azonnali bejelentése. Ha a bejelentést húzzuk-halasztjuk, ezzel késeltetjük a káreset körülményeinek pontos megállapítását, veszélyeztetjük a honvédség kártalanítását és okozói lehetünk esetleg annak, hogy a ki nem deríthető mulasztó személy újabb kárt fog okozni abban a hiszemben, hogy úgysem jönnek rá.

7. Az anyag használatára vonatkozólag a Szolg. Szab. I. Rész II/E. alatt felsorolt §-ok tartalmazznak még határozványokat.

8. *A keletkezett károkat a mulasztó megtéríteni tartozik.*

9. Szándékos rongálódás esetén a kártokozó a kárt megtéríti és még bírói úton is felelősségre kell vonni. (Lásd: a G—54. Ut. 6. § 4. pont, Ktbt. 102. §.)

10. Gondatlanság esetén a kárt meg kell téríteni és ha a kár értéke az 500.— Ft-ot meghaladja, a kártokozó ellen a bírói eljárást is meg kell indítani. (Lásd: G—54. Ut. 6. § 4. pont, Ktbt. 101. §.)

11. Természetesen keletkeznek olyan károk is, melyekkel kapcsolatban az anyagot használók nem követtek el mulasztást, ha azt a felfedezéskor azonnal jelentették. Ilyen például: Ha valaki a gyakorlat alatt szuronyát, vagy sátorlapját önhibáján kívül, a gyakorlat sajátos volta miatt elveszíti, azt a helyszínen azonnal a rajparancsnokának bejelenti, mert így esetleg lehetővé válik az anyag felkutatása. Mulasztást követ el az anyagot használó akkor, ha a gyakorlat közben keletkezett veszteséget csak a bevonulás után jelenti.

12. *Rajparancsnok viszonya az anyaghoz:* A rajparancsnok a Szolg. Szab. I. Rész 43. §-a, valamint a ktbt. 83. §-a szerint felelős minden olyan kárért, amelynek keletkezését, idejében történő felfedezését ellenőrzési kötelmeinek (rajvizsgák) elmulasztásával lehetővé tette.

Tehát a kár kivizsgálásánál a rajparancsnok szerepére is ki kell térni. Példa: Az, anyagot használó egyén a zubbonyát szándékosan eltépi azért, hogy időelőtt kicseréljék. Rendszeres rajvizsgák lehetővé teszik, hogy a szándékos rongálást a rajparancsnok leleplezze.

A vizes lábbelit és ruházatot a bevonulás után a kályha mellett szárítják a bajtársak. A nagy hőség miatt az anyag elég, vagy megég. Megjegyzem, hogy a bőrneműek ilyen kezelése szigorúan tilos.

A szobában levő rajparancsnoknak (vagy helyettesének, szobaparancsnoknak) feltétlenül látni kell az ilyen helytelen eljárást és meg kell akadályozni.

A bajtársak ilyen esetben a honvédségi anyagot gondatlanságból eredően megrongálták, mulasztást követtek el és cselekményük a Ktbt. 104. §-ába is ütközik.

Az érintett személyek a keletkezett kárt megtéríteni tartoznak, azonkívül pedig még bíróság elé is kell őket állítani (ha a kár értéke az 500.— Ft-ot meghaladja).

A rajparancsnok (vagy helyettese, szobaparancsnok) ebben az esetben megszegte a Szolgálati Szabályzat I. Rész 43. §-ban foglalt kötelmeit. Amennyiben súlyosabb természetű

a dolog, akkor a Kbtbk. 107. §-ába ütköző cselekményt követett el.

A rajparancsnok a neki jelentett, illetve általa megállapított károkat azonnal jelenteni tartozik a szakasparancsnoknak, ha nincs jelen, akkor az alosztály szolgálatvezetőjének. Anyagilag és büntetőjogilag felelős azért, ha a tudomására jutott ilyen eseteket nem jelenti tovább s jelentésének elmulasztása miatt a felelős kártokozó kipuhatólása esetleg lehetlenné válik.

13. *Szakasparancsnok viszonya az anyaghoz:* A szakasz pk. a Szolg. Szab. I. Rész 40. §-a szerinti ellenőrzési kötelmeinek elmulasztásából eredő minden kárért felelős és térítésköteles. Amennyiben cselekménye a Kbtbk. 101., 102. és 103. §-ába ütközik, ellene a bírói eljárást is meg kell indítani.

14. *Szobaparancsnok viszonya az anyaghoz:* A szoba pk. felelős a szobában levő ágyneműekért és berendezési tárgyakért. A keletkezett károkat az alosztály szolgálatvezetőnek azonnal jelenteni tartozik. (Lásd: Szolg. Szab. I. Rész 50. §.)

15. *Alosztály szolgálatvezető viszonya az anyaghoz:* Felelős a Szolg. Szab. I. Rész 41. §-a szerint általa a század részére átvett anyag számszerű meglétéért és annak jó állapotban való tartásáért.

Felelős mindazokért a veszteségekért, rongálódásokért, amelyek keletkezését szolgálati és ellenőrzési kötelmeinek be nem tartása lehetővé tette. Példa: A G—54. Ut. 18. § 7. pontjában foglaltak szerint az ideiglenesen távollevő bajtársak (kórház, vezénylés, szabadság) azon felszerelési cikkeiket, amelyeket nem vihetnek magukkal, a távollét ideje alatt az alosztály raktárában kell megőrizni. A csomagba az anyagot használó által aláírt jegyzéket kell elhelyezni, amelyen a megőrzésre beadott összes felszerelési cikkek fel vannak sorolva.

Előfordult, hogy egy honvéd bajtárs szabadságra ment és megszökött. Szökése után megállapították, hogy a rajta levő ruhán kívül még magával vitt 2 db lepedőt, 1 db pantallót és 1 rend zsávolyruhát.

A tények beszélnek. A rajparancsnok, a szakasz- és szobaparancsnok, valamint az alosztály szolgálatvezető az utasításokban előírt kötelmeiket nem tartották be és a keletkezeti kárért anyagilag is felelősek, mivel gondatlanul jártak el. Cselekményük a Kbtbk. 101. §-ába ütközik, mely szerint 6 hónapig, súlyos esetben 3 évig terjedő fogházzal büntethető.

16. *Mi lett volna a rajparancsnok teendője a fenti esetben?* A szabadságra távozót utasítani, hogy a felszerelési cikkeket csomagolja össze, készítsen egy jegyzéket (esetleg a jegyzék elkészítésében segédkezett volna), mert azokat az alosztály raktárába kell leadni.

A szabadságra távozó bajtársat neki vagy a szobaparancsnoknak, mielőtt a körletet elhagyta, meg kellett volna vizsgálni.

17. *Mi lett volna az alosztály szolgálatvezető teendője?* Amikor a rajparancsnokkal közölte, hogy X. Y. bajtárs 10 nap szabadságot kapott, egyúttal el kellett volna rendelni, hogy a szabadságra távozó felszerelését hány órákor adja le az alosztály raktárába. A jegyzék elkészítésére és aláírására a rajparancsnok figyelmét külön fel kellett volna hívni.

A szabadságra távozó a szabadságos igazolványát csak a felszerelésének leadása után kaphatta volna meg.

18. Az alosztály szolgálatvezetője a neki bejelentett, illetve általa felfedezett károkat azonnal, illetve a lehető legsűrűbben jelenti az alosztályparancsnokának.

18a. Az alosztályparancsnok felelős a Szolg. Szab. I. Rész 38. §-ban foglalt ellenőrzési kötelmeinek elmulasztásából eredő károkért.

19. A fentiek alapján röviden rögzítem, hogy miként történik a kár bejelentése.

a) *Az anyagot használó által:*

A keletkezés, illetve felfedezés után azonnal a legelőbb elérhető előjárójának (a raj-, szakasz-, szoba pk-nak, alosztály szolgálatvezetőjének) jelenti.

b) *Raj-, szakasz-, szoba pk. által:* A nekik jelentett, vagy általuk felfedezett károkat jelentik az alosztály szolgálatvezetőjének.

c) *Alosztály szolgálatvezető által:* Jelenti az alosztályparancsnoknak, aki a kár kivizsgálására intézkedik.

20. A kivizsgálás nem más, mint a kár keletkezése körülményeinek a kártokozó személyének megállapítása, tanuk kihallgatása útján.

21. Az elkészített jegyzőkönyvet az alosztály pk. záradékolja, és amennyiben a kivizsgálás szándékosságot, vagy gondatlanságot állapít meg, úgy a bűnvádi eljárás megindítására is javaslatot tesz.

22. Az alosztály szolgálatvezető az elkészített és záradékolt jegyzőkönyvet átadja az anyagnemfelelősnek, vagyis a keletkezett kárt bejelenti.

23. Az anyagnemfelelős, ha tudja, az anyagot pótolja, hanem, úgy az alosztály nyugta-ellennyugta könyvéből leírja. Az anyagnemfelelős az általa eszközölt intézkedéseknek a jegyzőkönyvre történő rávezetése után, a jegyzőkönyvet további intézés végett a pénzügyi szolgálat vezetőjének adja át.

24. Amennyiben az alosztálynál nagyobb kár keletkezik (betörés, tűz, nagyobbarányú visszaélés), akkor azt az alosztály azonnal jelenti zlj. pságnak, a zlj. pság pedig az ezredpság-nak.

